

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Gf.I.30.150/2007/8.szám

A M A G Y A R K Ö Z T Á R S A S Á G N E V É B E N !

A Szegedi Ítéltábla a Dr. Dobrossy István Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Dobrossy István ügyvéd) által képviselt (felperes neve, címe) szám alatti székhelyű felperesnek - a Dr. Győry András ügyvéd által képviselt (**alperes neve** „f.a.” (alperes címe) szám alatti székhelyű alperes ellen 40.320.199,- Ft és járulékai megfizetése iránt indított perében a Csongrád Megyei Bíróság 2007. február 28. napján kelt 7.G.40.224/2005/56. számú ítéletével szemben a felperes részéről 58. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletét **helybenhagyja.**

Kötelezi a felperest, fizessen meg az alperesnek 15 nap alatt 750.000,- (Hétszázötvenezer) Ft másodfokú eljárási költséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S :

A (érintett szövetkezet neve, továbbiakban: szövetkezet) és az alperes között 2002. augusztus 21-én vállalkozási szerződés jött létre, a műszaki tartalom megvalósítása esetén a szövetkezetet 987.500.000,- Ft átalánydíj illette meg. A szövetkezet, valamint a (bank neve) között 2002. december 18-án engedményezési szerződés jött létre. Az engedményezés a hitelszerződésekből eredően már fennálló, 276.000.000,- Ft és 24.000.000,- Ft, összesen 300.000.000,- Ft + járulékai hiteltartozás, valamint a jövőben ilyen címen keletkező fizetési kötelezettségek biztosítására szolgált. A szövetkezet az alperessel 2002. augusztus 21-én kötött vállalkozási szerződésből eredő teljes díjkövetelését a bankra engedményezte. Erről a szövetkezet még aznap értesítette az alperest. Az engedményezés 5/b pontjában foglaltak alapján az alperesnek a szövetkezetet megillető vállalkozói díjat a banknál vezetett elkülönített számlára kellett átutalnia. Ebből a bank levonta az őt megillető követelést, a fennmaradt összeget pedig a szövetkezet számlájára átvezette.

A felperes és a szövetkezet között 2003. január 6-án szállítási keretszerződés jött létre. A felperes vállalta, hogy írásbeli megrendelés alapján a megjelölt árlista szerinti vételáron megközelítőleg 50.000.000,- Ft + ÁFA értékben biztosít a beruházáshoz szükséges anyagokat. Ugyanezen a napon a szövetkezet a felperesre engedményezte az alperessel megkötött szerződésből keletkező vállalkozói díj követelését olyan összegben, amilyen értékben majd a felperestől árut vásárol. A megállapodás értelmében a felperes számlát állít ki a szövetkezettel szemben, a teljesítés igazolása érdekében ezeket megküldi az alperesnek is, az alperes pedig a részére küldött számlák alapján a felperesnek teljesít. A megállapodás kizárta az engedménnyessel szemben a beszámítás lehetőségét is, és azt az alperes, mint kötelezett is aláírta.

A felperes a szövetkezet által megrendelt áruk tekintetében a számláit a szövetkezettel szemben kiállította, ezeket azonban az alperesnek nem küldte meg. Miután a szövetkezet vételártartozását csak részben rendezte, a felperes 2003. szeptember 15-én, majd 2004. május 10-én tájékoztatta az alperest arról, hogy milyen értékű anyag ellenértéke nem került kifizetésre. A felperes 2004. október 20-án a szövetkezettel részletfizetési megállapodást kötött, az utolsó részlet esedékessége 2005. június 1. napja volt.

A szövetkezet felszámolását a Békés Megyei Bíróság (ügyszám) számú végzésével elrendelte, a felszámolás kezdő időpontja 2005. május 5. napja. A felperes 40.320.199,- Ft összegű vételár követelését a felszámolási eljárásban hitelezői igényként érvényesítette.

A felperes keresetében 40.320.199,- Ft és ennek járulékai megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Arra hivatkozott, hogy 2003. január 6-án nem engedményezési megállapodás jött létre, hanem az alperes a teljesítést saját nevében vállalta. Másodlagos érvelése szerint az alperes tudott arról, hogy a szövetkezet a teljes vállalkozói díj követelését a (bank neve)-re megelőzően már engedményezte, ezért a követelést a felperes nem szerezheti meg. Mivel az alperest jogszavatossági kötelezettség terheli, ennek megszegése folytán a felperessel szemben kárfelelősséggel tartozik. Végül arra az esetre, ha a bíróság a szerződést az alperes kifogásai nyomán érvénytelennek tekintené, a Ptk. 6. §-a alapján a vételárhátralék biztatási kárként történő megtérítésére kérte kötelezni az alperest.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását arra figyelemmel kérte, hogy a szövetkezet és a felperes között létrejött biztosítéki célú engedményezési szerződést csupán tudomásulvétel céljából írta alá. Egyebekben a szerződést több okból érvénytelennek tekintette. Elsőként amiatt, hogy ugyanezt a követelést a szövetkezet korábban már a (bank neve)-re engedményezte, ezért a megállapodás lehetetlen szolgáltatásra irányult. Álláspontja szerint nem történhet meg érvényesen egy még létre sem jött követelés engedményezése, továbbá hiányzik a megállapodásból az engedményezett összeg is. A beszámítási kifogás kizárását tartalmazó kikötést semmisnek, kógens jogszabályba, a Ptk. 329. § (3) bekezdésébe ütközőnek tartotta. Arra az esetre, ha a bíróság érvényesnek tekintené a szerződést, hangsúlyozta, hogy a biztosítéki célú engedmény az engedményezővel szembeni felszámolási eljárás elrendelését követően osztja a többi biztosított követelés jogi sorsát. Mivel a követelést a felszámolás megkezdéséig az engedményes nem hajtotta be, arról már nem is rendelkezhet, az a felszámolási

vagyon körébe tartozik. A biztatási kár körében előadta, hogy a felperest a bankkal kötött engedményezésről megfelelően tájékoztatták.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. A 2003. január 6-i megállapodást biztosítéki célú engedményezési szerződésnek minősítette, melynek alperes részéről való aláírása az engedményezésről való értesítés tudomásulvételét jelentette. Az engedményezés biztosítéki jellegét igazoló körülményként értékelte, hogy a felperes számláit nem az alperesnek, hanem a szövetkezetnek küldte meg, a teljesítési határidő módosításáról az engedményezővel kötött megállapodást, és vele szemben kísérelte meg először a követelés behajtását is. Az alperes érvénytelenséggel kapcsolatos érveit nem osztotta. Ebben a körben kifejtette, hogy a még le nem járt és esedékessé sem vált követelés engedményezése érvényes ügylet, az engedményezett követelés összegének pontos megjelölése pedig a szerződésnek nem érvényességi feltétele. Figyelemmel arra, hogy a (bank neve) követelése nem merítette ki a teljes alvállalkozói díjat, emiatt nem minősül a megállapodás a Ptk. 227. § (2) bekezdése szerinti lehetetlen szolgáltatásra irányuló szerződésnek. A kötelezett beszámítási kifogással kapcsolatos joglemondása tekintetében úgy foglalt állást, hogy ez a kikötés is érvényes, mivel a Ptk. szerződési jogi szabályai diszpozitívak, törvényi tilalom hiányában a joglemondás érvényes. Egyetértett az alperessel abban, hogy a biztosítéki célú engedmény a szövetkezettel szemben elrendelt felszámolást követően osztozik a többi biztosíték jogi sorsában, a követelés már a felszámolási vagyon része. A felperes Ptk. 6. §-ára alapított keresetét arra figyelemmel utasította el, hogy az érvényes engedményezési szerződésből adódóan a felperes és az alperes között jogviszony jött létre, ennél fogva a biztatási kár megtérítésére vonatkozó szubszidiárius (mögöttes) szabály alkalmazása fogalmilag kizárt.

Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben a felperes élt fellebbezéssel, kérte annak megváltoztatást és az alperes keresetnek megfelelő marasztalását. Arra hivatkozott, hogy nem biztosítéki célú engedményezési megállapodás, hanem atipikus, vegyes szerződés jött létre, mely egy „engedményezési jellegű fizetési megbízás” volt. Az alperes meghatározott követelés megfizetésére vállalt kötelezettséget, melynek azonban nem tett eleget. Helyesen az alperes fizetési kötelezettsége akkor vált esedékessé, amikor a szövetkezet által kiállított vállalkozói díjat tartalmazó számla fizetési határideje lejárt. Fenntartotta a biztatási kárral összefüggésben az elsőfokú eljárás során kifejtetteket is.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Bejelentette, hogy ellene a Csongrád Megyei Bíróságon (ügyszám) szám alatt felszámolási eljárás van folyamatban.

A fellebbezés **alaptalan**.

A 2003. január 6-i megállapodás jogi minősítését támadó fellebbezési érvek megalapozatlanok. A szerződés jogi minősítésénél elsősorban azt kell vizsgálni, hogy mi volt a felek ügyleti akarata, és ez milyen tartalmú szerződés létrehozására

irányult. A perbeli megállapodás tartalmában minden tekintetben megfelel az engedményezésnek. A felek egyértelműen rögzítették, hogy a szövetkezet az alperessel szemben keletkező vállalkozói díjkövetelését a felperesre engedményezi, meghatározták

azt is, hogy az új jogosult (felperes) az így megszerzett követelést számlái alperes részére történő megküldésével miként érvényesítheti. A felperes a megállapodást maga is engedményezésnek tekintette, azt a pert megelőző írásbeli felhívás küldése idején, valamint a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelme előterjesztésekor következetesen engedményezésnek minősítette.

Az alperes érvénytelenségi kifogásait elutasító elsőfokú indokok helytállóak.

A kialakult bírói gyakorlat szerint érvényesen engedményezhető a jövőben lejárá és a feltételhez kötött követelés is. Csak olyan „jövőbeni követelést” nem lehet engedményezni, melynek keletkezése, létrejötte is eleve bizonytalan. Így például nem engedményezhető egy árukészlet potenciális ellenértékeként járó vételár összege, amikor még el sem adták, vagy hasonlóan nem ruházható át egy még meg sem kötött (jövőbeli, potenciális) vállalkozási szerződésből eredő vállalkozói díjkövetelés. Más a helyzet azonban, ha az adásvételi vagy vállalkozási szerződést már megkötötték, az ezekből eredő jövőbeli, meghatározott ellenértékre vonatkozó követelés engedményezhető. Ezt fejtette ki a Legfelsőbb Bíróság két eltérő tényállás alapján hozott döntéseiben (Bírósági Határozatok 1986/7/380. számú, illetve 2004/10/410. számú jogesetek).

Ha a jövőben keletkező követelés nem bizonytalan, a fizetési kötelezettség módját, az elszámolás rendjét a felek körülhatárolják, az adott szerződésből származó jövőbeli árbevétel (díjbevétel) engedményezése érvényes (Legfelsőbb Bíróság Pfv.20.543/2003/6. számú határozat, Bírósági Döntések Tára (Complex Jogtár) 1999. évi 52., 2002. évi 706. számú, BDT 2002/10/158. számú jogesetek).

A szövetkezet egy már megkötött, létező alvállalkozói szerződésből eredő jövőbeli alvállalkozói díjkövetelését engedményezte a felperesre, az ilyen tartalommal létrejött engedményezési szerződés érvényes.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a peres felek között biztosítéki célú engedményezés jött létre, a biztosítéki jelleggel történt engedményezés érvényes (Bírósági Határozatok 2002/9/364. számú jogeset). Az engedményezés biztosítéki jellegét alátámasztják az egybehangzó tanúvallomások. Valamennyi tanú arról adott számot, hogy a felperes a szövetkezettel kötött szállítási keretszerződéshez kapcsolódóan biztosítékot igényelt, a 2003. január 6-i megállapodás célja az volt, ha a szövetkezet bármely okból nem tudná kifizetni a vételárat, úgy az alperestől járó vállalkozói díj legyen a fedezet /(tanú 1. neve) vallomása 10. számú jegyzőkönyv 3. oldal, (tanú 2. neve) vallomása 15. számú jegyzőkönyv 6. és 8. oldal, (tanú 3. neve) nyilatkozata 28. számú jegyzőkönyv 4. oldal/. Az alperesnek a szerződés alapján a vállalkozói díjat közvetlenül a felperes részére kellett kifizetnie, azonban a felperes a fizetés feltételül előírtakat nem teljesítette, a számlákat az alperesnek egyetlen alkalommal sem küldte meg /(tanú 1. neve), (tanú 2. neve), (tanú 3. neve) és (tanú 4. neve) tanúk vallomása ezt megerősítette/. Írásbeli felszólítást a felperes csak 2004. május 10-én küldött az alperesnek, ekkorra már a szövetkezetet megillető alvállalkozói díjat az alperes maradéktalanul kiegyenlítette (alperes 45. számú beadványa).

- 5 -

Gf.I.30.150/2007/8.szám

Megjegyzí az ítéltábla, hogy a biztosítéki célú engedményezés esetén az engedményes szabadon választhat, hogy a követelést az eredeti kötelezett engedményezővel vagy az engedményezésben foglaltak szerint az adott követelés kötelezettjével szemben

érvényesíti. Amennyiben az engedményezésről a kötelezettet megfelelően értesítik és a kötelezett a fizetési kötelezettségét keletkeztető számlát megkapja, minden további feltétel nélkül az engedményes részére köteles teljesíteni, az engedményes irányában fennálló fizetési kötelezettsége ugyanis nem „másodlagos”, nem „mögöttes”.

Helyesen foglalt állást az elsőfokú bíróság abban a kérdésben is, hogy ugyanazon követelés többszöri engedményezése érvényesen megtörténhet. A biztosítéki engedményezés alapjául szolgáló követelés egyfelől az alapjogviszonyból eredő (ugyancsak jövőbeli) követelés összegét jelentősen meghaladhatja, a különbözeti követelésrész alkalmas lehet más, egyéb követelés fedezetére (hasonlóan ahhoz, mint amikor ugyanazon dologra egymást követő sorrendben több jelzálogjogot alapítanak). Másfelől az engedményező az alapjogviszonyból eredő elsődleges tartozást saját pénzeszközéből is kiegyenlítheti, emiatt is a biztosítéki céllal engedményezett követelés fedezetet jelenthet még más, további követelésre. Az előbbi indokok alapján a követelés többszöri biztosítéki célú engedményezése nem lehetetlen célra irányuló megállapodás, ez okból nem érvénytelen.

A perbeli esetben a szövetkezet még a felperessel kötött megállapodást megelőzően, 2002. december 18-án a (bank neve)-re engedményezte az alperessel megkötött alvállalkozói szerződésből eredően őt megillető teljes követelését a már fennálló 276 millió Ft és 24 millió Ft tartozás, továbbá a jövőben hasonló címen keletkező követelések biztosítékául. A felperes a bankkal szemben fennálló és jövőben keletkező követeléseit egyaránt közvetlenül is kiegyenlíthette, ezen túlmenően a bank fennálló követelése az engedményezéskor nem érte el az alvállalkozói díj összegét, vagyis az alvállalkozói díj iránti követelés a felperessel szemben jövőben keletkező tartozások biztosítékául is szolgálhatott, az érvényesen engedményezhető volt.

Helytálló az elsőfokú bíróság álláspontja azzal kapcsolatosan is, hogy a Ptk. 200. § (1) bekezdésében írt szerződési szabadság értelmében a Ptk. szerződési jogi szabályai diszpozitívak, a Ptk. 329. § (3) bekezdése sem kógens (kötelező) szabály, attól a felek eltérhettek. Nincs törvényi akadály annak, hogy a kötelezett az engedményezésről való értesítés előtt vagy azzal egyidőben az eredeti jogosulttal szemben fennálló igényei érvényesítéséről, a beszámítás gyakorlásáról lemondjon (Bírósági Döntések Tára 2006/4/67. II. számú jogeset). A szövetkezet a bankkal kötött engedményezési szerződés 7/b pontjában vállalta, hogy az engedményezett követelést érintő újabb engedményezést csak a bank jóváhagyásával köt. A felperessel kötött megállapodást ez a szerződési kikötés sem teszi érvénytelenné, a szövetkezet a szerződésszegés miatt a bankkal szemben tartozott (volna) helytállással.

Az alperes akkor járt el az engedményezés törvényi szabályainak megfelelően, ha az időben megelőző értesítés szerinti új jogosultnak teljesít akként, hogy a szövetkezet

- 6 -

elkülönített, a (bank neve)-nél vezetett hitelszámlájára utalja át a teljes alvállalkozói díjat mindaddig, amíg akár a banktól, akár az engedményezőtől nem kap értesítést, hogy a bank teljes követelése már megtérült. Amennyiben az alperest értesítik arról, hogy a továbbiakban nem az elkülönített számlára, hanem a szövetkezet folyószámlájára kell fizetnie, ebben az esetben lehetett volna szerepe a felperest érintő, időben későbbi engedményezésnek. Ekkor ugyanis - ha megfelelő számlát kap a felperestől - a

szövetkezet és a felperes közötti engedményezés alapján már a felperes javára kellett volna a szövetkezetet megillető különbszeti alvállalkozói díjat megfizetnie. Az alperes azonban nem kapott ilyen értesítést a banktól, illetve a szövetkezettől, nem tájékoztatták, hogy teljesítései a banki követeléseket mikor fedezték teljesen, ellenkezőleg, az újabb értesítések az addigi fizetési kötelezettségét csak megerősítették (2004. március 24-i, illetve december 8-i engedményezés).

A tájékoztatási kötelezettség megsértésével kapcsolatos felperesi előadás sem helytálló. Helyesen nem az engedményezett követelés kötelezettjét, hanem az engedményezőt terhelte az átruházott követelés vonatkozásában a tájékoztatási kötelezettség (Ptk. 330. § (2) bekezdés folytán irányadó Ptk. 367. § (1) bekezdés). Ugyanígy „jogszavatossági”, valójában kezési helytállással nem az alperes, hanem az engedményező szövetkezet tartozott a felperes felé (Ptk. 330. § (1) bekezdés), arra az esetre, ha az alperes az engedményezés ellenére nem teljesítene.

A fentiek szerint helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a 2006. január 6-i engedményezési szerződés érvényes, a felek jogvitáját ennek alapján kellett elbírálni, helytálló az a megállapítása is, hogy az utaló magatartásra alapított biztatási kár szabálya - érvényes szerződés miatt - nem alkalmazható. A kifejtettek értelmében az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdés, Pp. 254. § (3) bekezdése értelmében - lényegében helyes indokai szerint - helybenhagyta.

A felperes fellebbezése eredménytelennek bizonyult, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az alperes másodfokú eljárási költségét, az ügyvédi munkadíj összegét az ítéltábla a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) és b) pont, valamint (5) bekezdés alapján állapította meg.

Szeged, 2007. szeptember hó 14. napján

Dr. Kemenes István sk.
a tanács elnöke

Dr. Mátyóki Zsolt sk.
előadó bíró

Szűts Károlyné dr.sk.
táblabíró